

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yirmeyah

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5570 [1809/1810]

כח

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9844

ירמיה כז כח קיז

ויבאו וישמרו יהיו עד יום פקדי אתם נאם יהוה והעליתים
והשבתים אל המקום הזה :

כח (א) ויהי בשנה ההיא בראשית ממלכת צדקיה מלך
יהודה בשנת בשנה קרי הרביעית בתחדש החמישי אמר אלי חנניה
בן עזור הנביא אשר מגבעון בבית יהוה לעיני הכהנים וכל העם
לאמר : (ב) כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל לאמר שברתי
את העל מלך בבל : (ג) בעודי שנתים ימים אני משיב אל המקום
הזה את כל פלי כלי בית יהוה אשר נקח נכונדנאצר מלך בבל מן
המקום הזה ויבא אם בבל : (ד) ואת חנניה בן יהויקים מלך יהודה
ואת כל גלות יהודה הפאים בבבלה אני משיב אל המקום הזה
נאם יהוה כפי אשר את על מלך בבל : (ה) ויאמר ירמיה הנביא
אל חנניה הנביא לעיני הכהנים ולעיני כל העם העמדים בבית
יהוה

ר ש י

(כב) עד יום פקדי אתם - זימיו כורש כמו שמפורש בספר עזרא :

כח (א) ויהי בשנה ההיא - כשהגיע אותו הזמן שהשליט נכונד נזר את
דקיקו על חמשה מלכים שהיה ירמיה אומר שליחותו ומשלט המוסרות
והמוטות אל המלכים ביד מלכיהם : בראשית ממלכות דקיקו - בתחלה
שהשליטו על חמשה המלכים וא"ל לומר בתחלת מלכותו שהרי נאמר בשנה
סרביעית אותה שנה ירד להקציל את פני נכונד נזר בצבל עשרי שר המוכה עמו
כמה שנאמר בסוף הספר והשליטו על המלכים : חמר אלי וגומר - אמרו רבותינו
מי הטעה את חנניה שווע שהיה ירמיה מתנבא בשוק העליון הנני שובר את קשת
עולם (לקמן מ"ט) . וכנראה זו בסוף הספר ונאמרה בראשית ממלכת דקיקו
כמו שמפורש שם ולפי שעולם סמוכה לצבל שוד הוא בשוק התחתון ודרש וזן קל
וחומר ומה עולם שלא נאז לעזור את הכסדים כו' כמו שהיא בסנהדרין :

(ו) יעשה

מבלל יופי

כי המועד הוא העול - [(ח) הנביאים אשר היו לפני ולפניך וכו' - כתב הרמב"ם שהיתה
כונת ירמיהו , שביעוד הטוב יבין הנביא שאינו חוזר , לא ביעוד הרע , ואמר ירמיהו אני
מנבא רעות אם לא יבא איני שקרן , שהקדים ברוך הוא כחם על הרעה , אתה מתנבא הטובה
ואם לא יבא דברך בידוע שאתה שקרן . והרד"א פירש : הנביאים אשר היו לפני ולפניך וכו'
העולם , ויבאו למלחמה , לרעה ולדבר ימי חיים , ובא נבוא אחר אשר ינבא לשלום כנגדם
המך עמי , הנה לא היו מאמינים בולחיתו מנבא טובות , אבל בכוא דבר הנביא ובהתקיו ,

ירמיה כח

יהוה : (ו) ויאמר ירמיה הנביא אמן בן יעשה יהוה יקם יהוה את
 דבריה אשר נבאת להשיב כלי בית יהוה וכל הגולה מבבל אל
 המקום הזה : (ז) אך שמענא הדבר הזה אשר אנכי דבר באזניך
 ובאזני כל העם : (ח) הנביאים אשר היו לפני ולפניך מן העולם
 וינבאו אל ארצות רבות ועל ממלכות גדולות למלחמה ולרעה
 ולדבר : (ט) הנביא אשר ינבא לשלום בבא דבר הנביא יודע
 הנביא אשר שלחו יהוה באמת : (י) ויקח חנניה הנביא את
 המוטה מעל צואר ירמיה הנביא וישברהו : (יא) ויאמר חנניה
 לעיני כל העם לאמר כה אמר יהוה ככה אשבר את עליו
 נכבדנאצר מלך בבל בעוד שנתיים ימים מעל צואר כל הגוים
 וילך ירמיה הנביא לדרפו : (יב) ויהי דבר יהוה אל ירמיהו אחרי
 שבור חנניה הנביא את המוטה מעל צואר ירמיה הנביא לאמר :
 (יג) הלוך ואמרת אל חנניה לאמר כה אמר יהוה מוטת עץ
 שברת ועשית תחתיהן מטות ברזל : (יד) כי כה אמר יהוה
 צבאות אלהי ישראל על ברזל נתתי על צואר כל הגוים האלה
 לעבד את נבוכדנאצר מלך בבל ועבדהו וגם את חית השדה
 נתתי לו : (טו) ויאמר ירמיהו הנביא אל חנניה הנביא שמענא
 חנניה ראי שלחך יהוה ואתה הבטחת את העם הזה על שקר :
 (טז) לכן כה אמר יהוה הנבי מושלחך מעל פני האדמה השנה

אתה

ר ש י

(ו) יעשה. פאל"ע בלע"ז (הוא פאים. Faifse. כל"א דם ער עז טוהע) : יקם
 לשון תפלה. (ז) אך שמענא וגומר. על הנביא אשר ינבא לשלום. חמר אני
 מתנבא פורענו' אם לא יבוא חיי שקרן שהקב"ה נחם על הרעה אבל הנביא אשר
 ינבא לשלום וגומ' בנא דבר הנביא יודע וגומר אבל אם לא יבא דברו שקרן הוא
 שנאמר לא חיש אל ויכז וגו' (מדבר כ"ג) כך דרש רבי תנחומא : (יד) את חית
 השדה נתתי לו. שרכב על ארץ וקשר תנין בראשו : (טז) השנה אתה מות. ובשנה
 הבאה תקבר. (יז) בשנה הסיא בחדש השביעי. והלא אין חודש שביעי מן השנה
 אלא מת ער"ה וכו' שיקברוהו לאחר ר"ה ולא קודם ויעלימו את מיתתו אותו
 סיום כדי לעשות נזואת ירמיה שקר : כט (ב) והגבירה

תרגום אישכנזי ק"ה

אונד שפראך : אמן ! דער עוויגע טהוע דיוועס ! מעגע ער דיינע פראפעציהונגען
 פיללען, דיא גערעטהע דעס טעמפעלס, ואוויא אללע וועגנעפיהרטען, אויס בל
 אין דיווען ארט צוריקבריינגען ! [ז] אלליין הערע דאן ווארט, וועלכעס איך דיר
 אונד דעם גאנצען פאלקע הירמיט זאגע ! [ה] דיא עלטערן פראפעטען, מיינע
 אונד דיינע פארגענגער, האכען אויף דיווע לענדער, אויף דיווע גראסע קעניגרייך
 זע, קריג, אינגליק אונד פעסט פראפעציהעט ; [ט] דערוינע פראפעט אלוא,
 וועלכער גליק ווייוואגעט, קאן נור דאן, ווען עס ערפיללט ווירד, אלס אייוואה
 רער, פאן גאטט געוואנדטער פראפעט ערקעננט ווערדען. [י] דיא נאחס דער
 פראפעט חנניה איין יאך פאם האלוע דעס פראפעטען ירמיה'ס, אונד צעבראך עס ;
 [א] אונד שפראך דאכויא אין געגענווארט דעם גאנצען פאלקס : עבען זא,
 שפריכט דער עוויגע, ווילל איך דאן יאך נכוכדנצ'ס, העניגעס פאן בכל, אין
 צוויא יאהרען פאן דעם האלוע אללער פאלקער נעהמען אונד צערברעכען ירמיהו
 גינג שוויגענד וועג. [ב] נאכדעם אכער דער פראפעט חנניה דאן יאך פאם
 האלוע דעם פראפעטען ירמיהו גענאטמען אונד צערבראכען האטטע, ווארד דעם
 ירמיהו פאלגענדעם ווארט גאטטעס : [ג] געהע הין, זאגע דעם חנניה, זא
 שפריכט דער עוויגע, דוא האסט איין העלצערנעס יאך צערבראכען, אונד דאפיר
 איין אייווערנעס ציבערייטעט. [ד] דען זא שפריכט דער עוויגע צכאות, דער
 גאטט ישראל'ס : איין אייווערנעס יאך לעגע איך אויף דען האלו אללער דיווער פעל
 קער, נכוכדנצ'ר, דעם קעניג פאן בכל צו דינען ; יא דינען זאללען זיא איהם, דעם
 איך זערכסט דיא ווילדען טהירע אונטער ווארפען האכע. [ז] נין שפראך דער
 פראפעט ירמיהו צום פראפעטען חנניה : הערע חנניה ! דער עוויגע האט דיר נישט
 געזענדעט, אונד דוא האסט דיוועס פאלקע פאלשע פירוויכערונגען געגעכען. [ז]
 דרום, זא שפריכט דער עוויגע, דיר ווילל איך אויס דער וועלט שאפען ; נאך אין
 דיוועס

ב א ו ר

חנניה בן עוזי, נביא שקר היה. (ו, ז) אמן כן יעשה ה', ה"ל גם אבני אמתן בכל
 לבי סיקוימו דברך, ומי יתן ויבא טוב לישראל ! אך כר לי כי שקר נפיק, אך שמוכי,
 פנולת פורענות אשר לי היא אמת, ואתה הוא נביא שקר. (דברי האנדה במסוקים האלה
 כעומים הם לשמוע, דאס ברש"י) (ט, י) הנביאים וכו'. פירשנו חזקוני על פי הדרש
 של תנחומא, שהנביאים המתנבאים פורענות, יכול להיות שהם נביאי אמת אך על פי שלא
 באה נבואתם, כי אפשר שהקב"ה שהוא ארך אפים ורחמסד נחם על הרעה כשעשו תשובה,
 כמו שעשה באנשי נינוה ; אמנם הנביא המתנבא טובה יבחן על ידי אחרים הדבר, אם בא
 תבוא נבואתו, הוא נביא אמת, אך אם לא תבוא הוא נביא שקר, לפי שהאל יתברך לא יסנה
 דבריו לטובה אפילו על תנאי. כן הוא על דרך דרש. אמנם לפי פשוטו נראה שזה פירושו
 הנביאים אשר היו לפני ולפניך, ורם ישעיה, מיכה יסאך נביאים שנאמתו הימן, נבאו
 על ארבות רבות מלחמה דבר ורעה, והנביאים האלה היו שחזקיהו לכשרים נכבדים בעיני
 העם, לכן אם יקום נביא אחד אשר יבא לשלום, נגד נביאים האלה, עליו להביא ראיה,
 ויבחנו דבריו על פי האחרית, אם בא יבואו דבריו, יודע כי הוא נביא אמת, ואם לא הוא
 נביא שקר. (יד) וגם את סית השדה, על דרך הכתוב וסית השדה השלמה לך (איוב ה',
 כ"ג)

תרגום אישכנזי

דיועם יאהרע זאללסט דוא שטערבען, דען דוא האסט אכטרינגיקייט אונטערם
נאמען נאטטעס געשפראכען. [יז] אין דעמועלכען יאהרע, אים זיבענטען מאָנאָט
נאָטה, שטאַרב דער פּראָפּעט חנניה.

כט [א] דים איזט דער ברף, וועלכען דער פּראָפּעט ירמיהו פּאָן ירושלים אויס
אָן דיא איבריגען, אין דער געפּאָנגענשאַפּט בעפּינדליכען עלטעסטען
אָן דיא פּריסטער, פּראָפּעטען אונד אָן דאָן זעממטליכע פּאָלק, וועלכעס נכוכד
נצד אויס ירושלים נאָך בכל געפּיהרט, שריב. [ב] נאָכדעם דער קעניג יכניה,
דיא רעגענטין, דיא האָפּבעדינטען, דיא רעטהע פּאָן יהודה אונד ירושלים, אונד
דיא ציממערלייטע אונד שמירע אויס ירושלים וועגגעפּיהרט וואָרען. [ג] (ער
שיקטע דיוען ברף) דורך אַעשה, זאָהן שפּן'ס אונד גמריה, זאָהן חלקיה'ס, וועל
זע צדקיה, קעניג פּאָן יהודה, אָן נכוכדנצד, קעניג פּאָן בכל, נאָך בכל אַבואָנד
טע. [ד] זאָ שפּריכט דער עוויגע צבאוח, דער גאָטט ישראל'ס, צו אַללען גע
פּאָנגענען. דיא פּאָן ירושלים נאָך בכל געפּיהרט וואָרדען: [ה] בויעט הייזער
אונד בעוואָהנעט זיא, לעגעט גערטען אָן אונד געניסעט איהרע פּריכטע; [ו] הייראַ
טעט ווייבער אונד צייגעט זעהנע אונד טעכטער, נעהמעט פּרויען איירען זעהנען,
אונד געכעט אורעטעכטער טעננערן, דאָס זיא ווידער זעהנע אונד טעכטער געבע
רען, אונד איהר איך אויף דיוע אָרט דאָרט פּעג מעהרעט אונד ניכט פּערמינדערט.
[ז] זוכעט דאָן בעסטע דער שטאַרט, דאָהין איך אויך פּערוויוען האָבע; בעטעט
פּיר זיא צום עוויגען, דען בייא איהרעס וואָהלוין האָבט איהר עם אויך גוט. [ח]
דען זאָ שפּריכט דער עוויגע צבאוח, דער גאָטט ישראל'ס, לאָסט איך ניכט פּאָן
איערן פּראָפּעטען אונד וואָהרוואָגערן, דיא אונטער אויך וינד, פּערפּיהרען;
הערעט דיא טריימע ניכט אָן, דיא זיא איך פּאָרגווקעלן, [ט] דען ליגען ווייז
זאָגען

ב א ו ר

כ"ג. (יז) בשנה ההיא, שנה לכנזיה, לכן נכון הוא מה שאמר בחודש השביעי, שהיא
שנה חמרת לשטית עולם, אך חוק שנתו של הכנזיה. והדרש תדרש.
כט (א) ואלהי הקאפיעל כולל דברי הספר אשר שלח ירמיה לגולי בבל, זו הורה אותם
שהיו שאננים וסקטים בגלותם, ושיבנו בתים וישעו נזות, וישנושם בשלום עם זוביהם,
וזיתפלו בעד שלום העיר עד כא עת קן שבעים שנה, אז יגאלו וישבו לירושלים. ויגיד הכנזיה
סזות קשה לשארית ישראל הכשורים בירושלים, גם הזהיר לגולי בבל שלא ישעו לכנזיהו שקר
אשר הם בגבל המתכנאי להם גאולה במהרה, ובפרט הזהירם מפני אחאב בן קוליה וצדקיהו
בן שמעיה; וכנזיה פורענות על שמעיה הכחלמי אשר כתב שטנה לירושלים כנגד ירמיהו.
(ב) והגבירה, אם המלך, והסורים, עבדי המלך, ולא כתרנס יונתן ורצביא. (ז)
ודרשו וכו'. מוסר השכל גדול הוא לעם הכנכע, ובפרט אם הוא יושב בתוך עם המישל עליו,
שלא יתראה לו כאויב, או כגד וכארח הטטה ללון, אשר לא ישום לבו על מקרה הארץ ופגועיה,
כי, אם כן יעשה יתחר שנת עם המושל, וילכד בכח גאונו. אך ידרוש בשלום אותה העיר,
ויפעל לטובת יושביה, ויקיים חקי ארץ ומצות המלך. — ואם יען הכנזיה כן לגולי בבל,
המונטחים עם קנס במלאת שבעים שנה, על אשת כמה וסמה אכחזו בגלותיניו הארוך, שאין
אנו יודעים קן הנאולה, שראוי לנו לקיים ענת הכנזיה הזאת. (ח) מחלמים, משפטו
מחלימים, ופירושו אשר אתם גורמים שיהיו הם חולמים, שאם לא הייתם שומעים חלומותם,
לל

ירמיה כח כט קיט

אתה ימת פירסרה דברת אל יהוה: (י) וימת חנניה הנביא בשנה
ההיא בחדש השביעי:

כט (א) ואלה דברי הספר אשר שלח ירמיה הנביא מירושלם
אל יתח זקני הגולה ואלה הכהנים ואלה הנביאים ואל כל העם
אשר הגלה נבוכדנאצר מירושלם בכלה: (ב) אחרי צאת יכניה
המלך והגבירה והסריסים שרי יהודה וירושלם והחרש והמסגר
מירושלם: (ג) ביד אלעשה בן שפן וגמריה בן חלקיה אשר
שלח צדקיה מלך יהודה אל נבוכדנאצר מלך בבל בכלה לאמר:
(ד) כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל לכל הגולה אשר הגלית
מירושלם בכלה: (ה) בנו בתים ושבו ונטעו גנות ואכלו את פרוין:
(ו) קחו נשים והולידו בנים ובנות וקחו לבניכם נשים ואת
בנותיכם הגו לאנשים ותלדנה בנים ובנות ורבו שם ולא תמעטו:
(ז) ודרשו את שלום העיר אשר הגלית אתכם שמה והתפללו
בעדה אל יהוה כי בשלומה יהיה לכם שלום: (ח) כי כה אמר
יהוה צבאות אלהי ישראל אל ישיאו לכם נביאכם אשר בקרבכם
וקסמיכם ואל תשמעו אל חלמתיכם אשר אתם מחלמים: (ט)

כי

ר ש י

כט (ב) והגזירה • חס המלך: (ח) ישיאו • לשון הסתה כמו הגחש
השיחני

מבלל יופי

או יודע שלחו ה' באמת, ואם כן לא תתפאר בכבודך, להיותה טובות, כי לא יאמינו דברך
עד שיתקיימו. (יג) מוטות עץ • כדי עץ, ומה שאמר מוטות עץ, והאכחו פירשנו מוטות,
רצועות, כן הוא, כי המוטות רצועות או גידים שקושרים בהם העול, והעול הוא מעץ, לפיכך
סמך המוטות אלעץ, וכן מוטות ברזל, אין אומר שהמוטות יהיו מברזל, אלא העול יהיה
מברזל, והמוטות, רצועות או גידים שקושרין אותו בהם.

כט (ב) והגבירה • חס המלך • והסריסים • כח נגמון: רבנבוא • (ג) אלעשה •
מלכה אחת • (ח) מחלמים • הראוי מחלמים, כמו חס מעזרים אותם
(ד"ה נ' כ"ח), כי חס • מנכון הפעיל, ופירושו, שהיו אומרים
להם, שיאלצו בחלום, כמו אלו שעושין שאלת חלום, כמו שאמר בשאל: ולא עכני עוד גם
בחלומות (שמואל כ"ח) • ובפירושו אשר אתם מחלמים, שאתם גורמים שיהיו חס חלמים,
שחס לא הייתם שומעים א' שלומותיהם, לא היו חלמים, חס כן אתם מחלמים אותם, לפיכך
אמר